

15. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:ltä 1946 antama kertomus ¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Monet seikat ovat johtaneet lastensuojelutoiminnan sellaiseen vaiheeseen, että lastensuojelulautakunnan täysihuollossa olevien lasten lukumäärän pysytellessä suurin piirtein ennallaan lastensuojelumenot ovat jatkuvasti lisääntyneet paljon suuremmassa määrässä kuin mitä markkamme arvon aleneminen edellyttäisi. Tämän ymmärtämiseksi on mainittava, että viime vuosina erikoisesti kehitetyn pikkulasten huollon ohella on myöskin kouluikäisten ja varhaisnuorison kasvatuksessa ruvettu kiinnittämään entistä suurempaa huomiota lasten ja heidän kotiolojensa yksilölliseen tarkkailuun ja siten tarpeelliseksi havaittuihin ennakolta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Lisäksi on valtiovalta sälyttänyt lastensuojelulautakunnan hoidettavaksi vuosi vuodelta yhä uusia sellaisia huolto- ja avustustehtäviä, joilla on varsin vähän taikka ei laisinkaan käsitteellistä yhteyttä varsinaisen lastensuojelun kanssa. Täten jaettavat avustukset tosin suoritetaan valtion varoista, mutta näihin eriluontoisiin tehtäviin tarvittavan henkilökunnan palkkaus ja toimistokustannukset enentävät huomattavasti lastensuojeluviraston menoja.

Mitä tulee lautakunnan hallinnossa oleviin lastenhuoltolaitoksiin, on yhä jatkunut yleinen elintarpeiden ja vaatetavaroiden niukkuus suuresti vaikeuttanut niiden toimintaa siitäkin huolimatta, että kansanhuoltoministeriö on joskus hellittävimmissä tapauksissa myöntänyt luvan pienempien pistevapaiden kangasmäärien ostamiseen ja että silloin tällöin on saatu vähän ulkomaistakin apua. Erikoisesti on mainittava, että kaupungin koulukodit ovat maanhankintalakia sovellettaessa menettäneet suurimman osan tiluksista, mistä johtuen oppilaiden työkasvatusmahdollisuudet ja laitosten tuotannollinen toiminta tulevat vastaisuudessa jäämään entistä vähäisemmiksi.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Uuden ohjesääntönsä mukaisesti lautakunta toimi useampiin osastoihin jakautuneena ja oli sen sekä eri osastojen kokoonpano seuraava:

Puheenjohtaja:

Larsson, T. L., museonhoitaja

Jäsenet:

Ylppö, A. H., yliopiston professori

Meinander, R., lakitieteen kand.

Virkkunen, P. E., teologian tohtori

Bruun, E., kirjastonhoitaja

Larsson, T. L., museonhoitaja

Ilvesviita, O., huoltovirkailija

Tainio, O. K., sihteeri

Varapuheenjohtaja:

Virkkunen, P. E., teologian tohtori

Varajäsenet:

Heiniö, P. J., ylilääkäri

Lindberg, B., varatuomari

Lahdensuu, S. lääketieteen tohtori

Mickwitz, A.-M. rouva, filosofian maisteri

Huttunen, M., rouva

Lassila, T., lehtori

Ronimus, L., liikeapulainen

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:ltä 1948.

Lisäjäsenet:

Borg-Sundman, M., filosofian maisteri
 Päivänsalo, V., teologian tohtori
 v. Weissenberg, G. K. B., filosofian maisteri
 Saarinen, T., rouva
 Ruuskanen, E., rouva
 Lappeteläinen, E., ompelija

Varalisäjäsenet:

Hytönen, A., filosofian maisteri
 Jännes, N., lääketieteen lisensiaatti
 Saltzman, K., opettaja
 Leino, H., kassanhoitaja
 Leskinen, I., kassanhoitaja
 Ristimäki, I. L., rouva

Lautakunnan varsinaiset jäsenet, jäsen Meinanderia lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Kivisalo ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa kunnallisleuvos M. Hannula.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi ja jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet sekä kaupunginhallituksen edustajat:

Turvattomain lasten huolto-osasto:

Virkkunen, P. E., puheenjohtaja
 Bruun, E., varapuheenjohtaja
 Ruuskanen, E.
 Päivänsalo, V.

Suojelukasvatusosasto:

Meinander, R., puheenjohtaja
 Ilvesviita, O., varapuheenjohtaja
 Ylppö, A. H.
 Borg-Sundman, M.

Kaupunginhallitusta edusti toimitsija U. W. Väre.

Erityishuolto-osasto:

Ylppö, A. H., puheenjohtaja
 Meinander, R., varapuheenjohtaja
 Saarinen, T.
 Lappeteläinen, E.

Työhuolto-osasto:

Larsson, T., puheenjohtaja
 Tainio, O. K., varapuheenjohtaja
 v. Weissenberg, G.

Kaupunginhallitusta edusti Suomen kunnantyöntekijäin liiton puheenjohtaja J. Kivistö.

Ulkopuolisina jäseninä kuuluivat työhuolto-osastoon insinööri A. Breitholtz ja käsityödenopettaja S. Jutila sekä näiden varamiehinä insinööri L. Blomstedt ja ompelija S. Huotari.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja, filosofian tohtori A. I. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit voivat käydä vastaanottokodissa asuen kaupungin ruotsalaisissa kouluissa sekä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevilla vieraiden kuntien ylläpitämissä ruotsinkielisissä kansakouluissa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunnan työn ja kaannuttua osastojärjestelmän pohjalle edellytettiin uudessa lastensuojeluohjesäännössä varsinaisia lastensuojelulautakunnan kokouksia tarvittavan pitää suhteellisesti harvoin, vain pari kertaa vuodessa. Sellaisia hallinnollisia ym. virastojen välisiä asioita, joiden käsittely ei siedä viivytystä, oli kuitenkin pitkin vuotta niin runsaasti, että lautakunnan piti kokoontua kerran kuukaudessa, välistä kahdestikin, eli yhteensä 15 kertaa. Kansakouluasioita, kuten opettajain vaaleja sekä opetussuunnitelmien vahvistamisia ja lukuvuoden pituutta käsiteltiin 3 kokouksessa. Lautakunnan pöytäkirjoihin oli kertomusvuonna merkitty yhteensä 645 (edellisenä vuonna 642) toimitusjohtajan esittelemää asiaa. Eri osastojen toimintaselostus seuraa tuonnempana.

Kätilöopiston anomuksesta päätettiin kaupunginhallitukselle esittää, että mainitun opiston oppilaat oikeutettaisiin harjoittelemaan käytännöllistä lastenhoitoa Sofianlehdon pikkulastenkodissa 3—4 oppilaan ryhmissä 2 kuukautta kerrallaan, edellyttäen, että

opisto suorittaa lastenkodille korvauksen heidän ruoastaan ja että nämä oppilaat asuvat kättilöopistossa ¹⁾;

Lisäksi päätettiin kaupunginhallitukselle esittää, että Mannerheimliiton lastenhoito-kurssit saisi käyttää Sofianlehdon pikkulastenkotia käytännöllisen työn opetuskenttänä 8 kussillaiselle kerrallaan, edellyttäen, että nämä asuvat laitoksen ulkopuolella ²⁾;

että alaikäisten lainrikkojain säilyttämistä varten heidän asiainsa tutkintoaikana varattaisiin huoltolautakunnan käytöstä vapautunut Rahapajankadun talossa n:o 1 sijaitseva huoneisto, ja, kun mainittu huoneisto oli luovutettu toisiin tarkoituksiin, että kyseiseksi säilytyspaikaksi järjestettäisiin Runeberginkadun talossa n:o 3 oleva 5 huonetta ja keittiö käsittävä huoneisto ³⁾;

että lautakunnan työhuoltotoimisto oikeutettaisiin kiireellisissä tapauksissa käyttämään kaupungin varoja työskentelyvälineiden hankkimiseksi työhuoltoapua tarvitseville ja että näistä samoista varoista saataisiin myös maksaa tarpeen vaatiessa eroitus, joka syntyy, milloin sosiaaliministeriö ei sellaisenaan hyväksy osaston myöntämää määrää ⁴⁾;

että kaupunginhallitus asettaisi komitean selvittämään lasten ulkoilupaikkojen ja puistotätitoiminnan järjestämistä ⁵⁾;

että kaupunginhallitus antaisi rakennustoimiston tehtäväksi laatia yhdessä Ryttylän koulukodin johtajan kanssa suunnitelman Toimela-nimisen oppilasasuntolan sisustamisesta mainitun laitoksen maataloushenkilökunnan asunnoiksi, koska näiden asuntolina olleet Siltalan tilan rakennukset oli maanluovutuksen yhteydessä menetetty ⁶⁾;

että lasten leikkikenttätöiminnan järjestämiseksi Pirkkolan omakotialueella myönnettäisiin 100 000 mk ⁷⁾; ja

että lautakunnan esitys poikien eristyslaitoksen perustamisesta ohjesääntöehdotukseen ja kustannuslaskelmineen hyväksyttäisiin ⁸⁾.

Työhuoltotoimiston esityksestä päätettiin merkitä v:n 1947 talousarvioehdotukseen kunnallista ammattiopetusavustusta varten 800 000 mk:n suuruinen määräraha entisen 200 000 mk:n asemesta ⁹⁾.

Lastensuojeluviraston ja lastensuojelulaitosten henkilökunnan sairas- ja synnytysloma-anomuksia lautakunta käsitteli yhteensä 63 (edellisenä vuonna 69) hankkien kaupunginhallitukselta sijaisten palkkaamiseen tarvittavat määrärahat.

Edellä mainittujen esitystensä lisäksi antoi lautakunta sosiaaliministeriön ja kaupunginhallituksen pyynnöstä kertomusvuonna 17 (26) eri lausuntoa, joista useimmat koskivat lasten- ja nuorisonhuoltoon annottuja avustuspäämäärärahoja.

Oman erikoisryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 85 (20) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläislasten luovuttamista ottolapsiksi Ruotsiin.

Saapuneiden tietojen mukaan olivat eri tuomioistuimet Ruotsissa vuoden loppuun mennessä näistä hyväksyneet 20 (7), mutta evänneet 9 (2) adoptioanomusta; muihin näiden siirtyä ratkaisu seuraavaan vuoteen.

Kaupungin lasten- ja nuorisonhuollon kehittämiseksi ja uudelleen järjestämiseksi toimi kertomusvuonna useampiakin komiteoja ja valiokuntia, joissa mm. lastensuojelulautakunta oli edustettuna. Niinpä kaupunginhallituksen asettamassa komiteassa, joka selvitteli kysymystä Bengtsärin kantatilan käytöstä, lautakuntaa edusti lakitieteen kandidaatti R. Meinander; leikkikenttä- ja puistotätitoiminnan järjestämistä pohtivassa komiteassa filosofian maisteri E. Bruun ja rouva O. K. Tainio; sekä lasten koulunkäynnin ja jälkihuollon tehostamista suunnittelevassa komiteassa nuorisonhuoltaja K. Helasvuo. Kokouksessaan huhtikuun 16 p:nä antoi lautakunta puheenjohtajansa sekä professori A. Ylpön, filosofian maisteri E. Bruunin, lastenlääkäri U. I. Muroman ja johtaja L. H. Härmälän tehtäväksi tutkia kysymystä, voitaisiinko ja millä ehdoilla Sofianlehdon pikkulastenkotia käyttää lastenhoitokurssilaisten harjoituskenttänä. Samassa kokouksessa asetti lautakunta toisen valiokunnan, johon tulivat lautakunnan puheenjohtaja ja toimitusjohtaja sekä rouva O. K. Tainio valmistelevasti tutkimaan vastaanottokodin erinäisten toimihenkilöiden anomusta, että siivouksesta perittävä erä heidän luontoisetujensa korvauksesta poistettaisiin, ja lokakuun 8 p:nä pidetyssä kokouksessa saivat puheenjohtaja

¹⁾ Lastens. lk. 19 p. maalisk. 56 §. — ²⁾ S:n 7 p. toukok. 40 §. — ³⁾ S:n 19 p. maalisk. 40 § ja 16 p. huhtik. 41 §. — ⁴⁾ S:n 19 p. helmik. 48 §. — ⁵⁾ S:n 16 p. huhtik. 30 §. — ⁶⁾ S:n 16 p. huhtik. 50 §. — ⁷⁾ S:n 7 p. toukok. 27 §. — ⁸⁾ S:n 4 p. kesäk. 55 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. heinäk. 50 §.

ja filosofian maisteri E. Bruun tehtäväkseen selvittää kysymystä, saataisiinko sellaisia lapsia, joille ei riitä hoitopaikkoja kaupungissa olevissa seimissä, sijoitetuksi päivähoitoon yksityisperheisiin maksua vastaan. Edelleen asetettiin valiokunta valmistelemaan kysymystä joko kodissakävijöiden toiminnan toisin järjestelystä tahi toisen kodissakävijän palkkaamisesta aviottomain lasten osastolle, kuuluen tähän valiokuntaan lautakunnan puheenjohtaja ja toimitusjohtaja sekä professori A. Ylppö, lakitieteen kandidaatti R. Meinander ja naistarkastaja M. Ahlberg ¹⁾).

Lastensuojeluvirasto

Yleinen toimisto. Lastensuojelun toimitusjohtajana ja samalla lastensuojeluviraston päällikkönä toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen ja sihteerinä varatuomari A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti kummallekin lautakunnalle yhteinen huoltotoimen asiamiesosasto. Yleisen toimiston kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Stråhlmanin ja hänen erottuaan elokuun 1 p:nä A. Rantasen ja T. Parman suorittaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimiset. Edellisten lisäksi toimi rekisteritoimistossa kirjoitus- ja kotikäyntiapulaisena rouva I. Arstila.

Turvattomain lasten huoltotoimisto. Lastenhuollontarkastajana toimi pastori K. F. Palomäki, apulaisenaan rouva A. Stegman. Kansliatehtävistä huolehti neiti E. Ekholm neiti G. Boldtin ja rouva A. Kauralan avustamina, joista viimeksi mainitun jälkeen hänen erottuaan huhtikuun 10 p:nä tuli neiti E. Kartama. Toimiston kodissakävijöinä olivat rouva M. Hainari, neiti K. Kivikoski ja rouva E. Rätty.

Suojelukasvatustoimisto. Nuorisonhuoltajana oli filosofian maisteri K. Helasvuo. Toimistoa hoiti rouva A. Alanen neiti E. Kydin avustamana ja kodissakävijöinä toimivat opettaja A. Gronow huhtikuun 13 p:ään asti ja hänen jälkeensä opettaja E. Järvinen sekä filosofian maisteri P. Väistö.

Aviottomain lasten huoltotoimisto. Lastenvalvojana toimi hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, varamiehenään lautakunnan sihteerin A. Koskenkylä. Lastenvalvojan perimistoimistoa hoiti rouva M. Tolvanen rouvien G. Mannisen ja K. Leppäsen avustamina. Kodissakävijänä toimi rouva I. Glansenstierna-Stenvall ja hänen kuoltuaan heinäkuun 14 p:nä oli tämän viran väliaikaisena hoitajana rouva A. Tiula vuoden loppuun. Lastenvalvojan toimistotehtävistä huolehtivat rouvat A. Kattelus, L. Honkanen, V. Hyvärinen ja E. Nylund. Lasten sijoitusta ja hoitoa valvoi naistarkastaja M. Ahlberg.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimistoa hoiti rouva S. Hiisivaara rouva B. Forsmanin huolehtiessa tarkastuskäynneistä ja lastenhoidon neuvolain avustaessa anomusten vastaanottamisessa ja myönnettyjen avustusten jakamisessa. Toimistoapulaisina olivat neiti L. Kauppinen ja rva L. Penttilä.

Työhuoltotoimiston hoitajana toimi filosofian maisteri M. Törnudd apunaan yhteiskuntatieteiden kandidaatti H. Laitila, rouva T. Sinervo ja kiireimpinä aikoina lisäksi tilapäinen apulainen.

Lastensuojelulautakunnan lääkärinä toimi lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma omistaen suurimman osan ajastaan Sofianlehdon pikkulastenkodin ja vastaanottokodin valvontaan, mutta huolehtien myöskin muiden lastenhuoltolaitosten terveydenhoidollisesta tarkastuksesta.

Lastensuojeluviraston vahtimestarin tehtäviä hoiti K. Miettinen asiapojan ja asiattytön avustamana ja eri toimistojen yhteisenä järjestysmiehenä toimi V. G. Hellsten heinäkuun 1 p:stä alkaen.

Lähetetyt kirjeet. Lautakunnan ja sen eri osastojen tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 31 988 (edellisenä vuonna 29 733) kirjelmää tai laajempaa esitystä. Näistä oli lautakunnan tai yleisen toimiston hallinnollisia esityksiä 997 (983), rekisteritoimiston läheteitä 1 371 (1 107), turvattomain lasten huolto-osastolta toimitettuja 2 889 (3 100), suojelukasvatus-

¹⁾ Lastens. lk. 23 p. heinäk. 47 §.

toimistosta lähetettyjä 4 986 (3 873), aviottomain lasten huoltotoimistosta 10 562 (12 871), äitiysavustus- ja perhelisätoimistosta 6 713 (3 897) ja työhuoltotoimistosta 4 470 (3 902). Lisäksi eri osastoilta lähetettiin joukko toimistoonkutsuja, joita ei ole katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta suojelukasvatustoimistolle ilmoitettuja sekä kesäksi maalle toimitettuja ja leikkikentille ilmoitautuneita lapsia, joista seuraa eri selostus, jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 4 128 (edellisenä vuonna 2 461) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteesta olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	187	Lastensuojeluyhdistykset	216
Poliisilaitos	45	Lastensuojelulautakunnan eri osas-	
Muut viranomaiset	572	tot	1 531
Vanhemmat itse	720	Yksityiset henkilöt	857
			Yhteensä 4 128

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lasten pahoinpitely tai huono hoito .	314	Lasten avioton syntyperä	776
Lasten turvattomuus	1 725	Kasvatukselliset syyt	215
Vanhempain huono elämä	223	Adoptioasian selvitys	171
Lasten aistivallisuus tai vähälähjaisuus	45	Muut syyt	659
			Yhteensä 4 128

Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli toimitetun tutkimuksen jälkeen otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1946 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 1 442 lasta. Vuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 940 lasta (edellisenä vuonna 723), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 382 (2 244) lasta. Edellä mainituista 2 382 lapsesta oli 378 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja 1 989 ns. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitäpaitsi oli 15 lasta osan vuodesta suojelukasvatustoimiston ja osan vuodesta turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1945		Uusia		Yhteensä		Eronneita ¹⁾		Jäljellä v:een 1947		V:den 1946 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä	Poikia	Tyt-töjä
Suojelukasvatus-osaston huollossa	141	60	121	71	262	131	86	59	176	72	57	34
Turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa	688	553	444	319	1 132	872	379	292	753	580	29	26
Yhteensä	829	613	²⁾554	²⁾386	²⁾1 383	²⁾999	²⁾454	²⁾347	929	652	86	56

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 142 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon.

¹⁾ Tähän sisältyy 3 poikaa ja 6 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — ²⁾ Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Edellä mainituista 2 382 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitäpaitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkoisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteen- sä	Poikien	Tyt- tö- jen	Yhteen- sä	Keskim. hoidok- kia kohti
<i>Suojelukasvatusta tarvitsevia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	188	82	270	39 978	10 788	50 766	188.0
Sairaaloissa	25	26	51	2 641	2 898	5 539	108.6
Muissa laitoksissa	10	5	15	1 915	870	2 785	185.7
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Seimelän tyttökodissa	—	4	4	—	1 250	1 250	312.5
Onnelan tyttökodissa	—	1	1	—	59	59	59.0
Yläneen tyttökodissa	—	21	21	—	2 641	2 641	125.8
Vuorelan kasvatustaloksessa	—	4	4	—	552	552	138.0
Kotiniemen kasvatustaloksessa	14	—	14	3 674	—	3 674	262.4
Käyrän turvakodissa	2	—	2	730	—	730	365.0
Rajamäen työsiirtolassa	20	—	20	3 574	—	3 574	178.7
Väinölään turvakodissa	—	24	24	—	891	891	37.1
Östensön turvakodissa	12	—	12	3 572	—	3 572	297.7
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	19	—	19	2 233	—	2 233	117.5
Lausteen poikakodissa	2	—	2	730	—	730	365.0
Pohjolan poikakodissa	1	—	1	284	—	284	284.0
Pernasaaren eristyslaitoksessa	1	—	1	365	—	365	365.0
Sippolan koulukodissa	1	—	1	365	—	365	365.0
Kylänpään tyttökodissa	—	1	1	—	197	197	197.0
Rusutjärven tyttökodissa	—	2	2	—	149	149	74.5
Suvilinnan tyttökodissa	—	11	11	—	1 881	1 881	171.0
<i>Yhteensä</i>	<i>262</i>	<i>131</i>	<i>393</i>	<i>60 061</i>	<i>22 176</i>	<i>82 237</i>	<i>209.3</i>
<i>Turvattomia</i>							
<i>a) lapsia</i>							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	459	310	769	74 419	45 693	120 112	156.2
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa	368	266	634	86 653	66 417	153 070	241.4
Sairaaloissa	48	27	75	2 652	1 487	4 139	55.2
Yksityisissä perheissä	332	312	644	96 172	93 683	189 855	294.8
Aistiviallis- ja raajarikkoisten hoito- loissa	5	3	8	1 131	627	1 758	219.8
Vajaamielisten hoitoloissa	49	42	91	14 366	13 930	28 296	310.9
<i>b) nuoria henkilöitä</i>							
Perttulan kasvatustaloksessa	1	—	1	365	—	365	365.0
Seimelän tyttökodissa	—	2	2	—	461	461	230.5
Kaupunkilähetyksen naissiirtolassa	—	1	1	—	72	72	72.0
Lausteen poikakodissa	1	—	1	365	—	365	365.0
Pohjolan poikakodissa	3	—	3	608	—	608	202.7
<i>Yhteensä</i>	<i>1) 1 132</i>	<i>1) 872</i>	<i>1) 2 004</i>	<i>276 731</i>	<i>222 370</i>	<i>499 101</i>	<i>249.1</i>
Kaikkiaan	1) 1 383	1) 999	1) 2 382	336 792	244 546	581 338	244.1

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 482 eli 62.2 % ja aviottomia 900 eli 37.8 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 59.4 ja 40.6 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 76.1 ja 23.9. Kaikista avio-syntyisistä lapsista oli 946:lla eli 63.8 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 431:llä eli 29.1 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 105 eli 7.1 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 380:llä eli 42.2 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 465:llä eli 51.7 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 55:llä eli 6.1 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

¹⁾ Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Ikänsä nähden jakaantuivat lapset seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	292	14.6	292	12.3
2—6	1	0.3	534	26.6	535	22.5
7—12	34	8.6	597	29.8	629	26.4
13—15	95	24.2	414	20.7	503	21.1
16—17	167	42.5	138	6.9	298	12.5
18—	96	24.4	29	1.4	125	5.3
Yhteensä	393	100.0	2 004	100.0	2 382	100.0

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 714 eli 74.2 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 62 ja muualla Uudenmaan läänissä 96, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 437 eli 18.9 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 565:llä eli 65.7 %:lla Helsingissä, 32:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 35:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 120:llä oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 174 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 930 eli 39.6 %, muiden työntekijäin 507 eli 21.8 %, palvelijoiden 253 eli 10.6 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 193 eli 8.1 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 252 eli 10.6 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 56 eli 2.4 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan useimmissa tapauksista jokin vanhemmista johtuva seikka. Ainoastaan 608:ssa eli 25.5 %:ssa tapauksissa syy johtui lapsesta; 311 lasta nimitettiin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiovallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 297 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 641:ssa eli 68.9 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 449 eli 18.8 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskky, 392:ltä eli 16.5 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 190 lasta eli 8.0 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 408 lapsen, 17.1 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 95 tapauksessa, 4.0 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 2 071:llä eli 86.9 %:lla suomi, 261:llä eli 11.0 %:lla ruotsi ja 50:llä eli 2.1 %:lla jokin muu kieli.

Suojelukasvatuksen alaiset hoidokit ja niitä varten tarkoitetut laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston suojelukasvatusosaston huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havainnoimislaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikatsastaja M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoitajana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana

neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajaharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjä talonmies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryttylän koulukoti omine mautiloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 100 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diplomi-insinööri V. Antila ja opettajina T. R. Reino ja P. Toivonen. Avoinna oleva kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisten vähälukuisuuden johdosta edelleen täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit E. Roselius, T. Eskola, A. Ohraniemi, A. Haavisto ja A. Latva. Opetusta eri ammatteluissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen, konepuuseppä I. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat L. Aranko, S. Colliander ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko E. Toivonen. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 2 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine mautiloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti H. Laaksonen. Opettajana oli A. Itkonen sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana neiti L. Nummenkorpi. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi neiti T. Peltola syyskuun 1 p:ään asti sekä sen jälkeen neiti A. Pöysälä. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä karjakko M. Juola syyskuun 1 p:ään saakka sekä hänen jälkeensä V. Syrjänen käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitajaharjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoidtoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolon koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos oli lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomien lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidot. V:n 1946 aikana oli kaikkiaan 144 suojelukasvatusosaston hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1945	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1947	Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohd.
Ryttylä	46	34	80	22	58	18 953	236.9
Toivoniemi	21	13	34	14	20	7 337	215.8
Tavola	24	6	30	9	21	8 550	285.0
Yhteensä	91	53	144	45	99	34 840	241.9

Asianomaisten johtajain lastensuojeluvirastoon kuukausittain lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on luonnollisesti otettava huomioon, käyttäytyi seuraavasta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä koulukotien oppilaita v. 1946 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola
Hyvin	67	81	84
Tyydyttävästi	13	17	8
Huonosti	20	2	8
Yhteensä	100	100	100

Muissa suojelukasvatukseen käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	L a p s i a					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1945	Uusia	Yh- teensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1947	Kaikkiaan	Keskim. hoi- dokia kohd.
Vastaanottokoti	22	128	150	129	21	7 345	49.0
Ammattioppilaskoti	25	7	32	9	23	8 365	261.4
Toivolan koulukoti	—	3	3	2	1	216	72.0
Yhteensä	47	138	185	140	45	15 926	86.1

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 137 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 33 poikaa ja 17 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 45 poikaa ja 42 tyttöä sekä poistettiin 24 poikaa ja 22 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 54 poikaa ja 37 tyttöä. Huoltopäiviä oli 25 932.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 51 lasta yhteensä 5 539 päivää; 10 poikaa ja 14 tyttöä oli sitäpaitsi ollut jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 5 poikaa ja 8 tyttöä.

Alaikäiset lainrikkogat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksenteiki-
jöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä Nuorisonval-
vontatoimisto. Tämä suoritti esitutkinnot Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21
vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti
ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteikiäin valvonnan järjestelystä sekä lasten-
suojelulain määräämästä lautakunnan edustuksesta poliisikuulustelussa ja oikeudessa,
milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotias.

Nuorisonrikollisuuden ehkäisemisessä suojelukasvatustoimisto taasen sai huomatta-
vaa tukea kaupungin nuorisojärjestöiltä ja niiden keskuudestaan muodostamilta Hel-
singin suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä nuorisotyötoimikunnalta. Useat järjestöjen
jäsenet ja johtohenkilöt samoin kuin eräät muut yksityiset kansalaiset toimivat kasvatuk-
sellisen tuen tarpeessa olevien tai siveellisesti hairautuneiden alaikäisten vapaaehtoisina
valvojina.

Nuorisonrikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot siitä, paljonko
rikospoliisi v:n 1946 aikana tutki eri ikäisinä rikoksia tehneitä alaikäisiä:

	Alle 15 v.		15—17 v.		18—20 v.		K a i k k i a a n		
	Poikia	Tyt- töjä	Poikia	Tyt- töjä	Poikia	Tyt- töjä	Poikia	Tyt- töjä	Yh- teensä
Rikokseen syylliseksi todettuja	63	5	291	49	431	171	785	225	1 010

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1946 irtolaisuuden takia ¹⁾ 26 alle 18
vuotiaasta henkilöä pidätysten luvun ollessa saman henkilön uusiintuneet pidätykset
mukaanluettuina ¹⁾ 41.

V:n 1946 aikana saapui huoltolautakunnan alkoholistihuolto-osastolle seuraavat tie-
dot poliisin pidättämistä juopuneista alle 18-vuotiaista: pidätyksiä oli 110 ja pidätettyjä
94 eri henkilöä. Viimeksi mainituista oli poikia 86 ja tyttöjä 8.

¹⁾ Luvut on laskettu eri perustein kuin edellisessä vuonna.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaina rikoksensa tehneet sekä joku määrä syytteeseen asetettuja tai tuomittuja 15—17 vuotiaina rikoksen tehneitä viimeksi mainittujen pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämän valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaisuuden takia tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta 3 poikaa, jotka alkoholistilain nojalla jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi.

Kaikkiaan saapui v:n 1946 aikana 731 suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia koskevaa ilmoitusta, jotka ilmoitusten tekijäin ja ilmoitusten syiden mukaan ryhmittyivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
<i>Ilmoituksen tekijä</i>							
Kouluviranomainen	46	11	1	3	47	14	61
Polisi- tai oikeusviranomainen	165	22	52	23	217	45	262
Huoltoviranomainen	11	3	52	12	63	15	78
Lastensuojeluviranomainen	38	13	48	17	86	30	116
Yksityinen henkilö	80	33	43	58	123	91	214
Yhteensä	340	82	196	113	536	195	731
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	39	10	—	—	39	10	49
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	202	32	9	8	211	40	251
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 § ...	—	—	—	—	—	—	—
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 § .	2	—	3	2	5	2	7
Havaittu irtolaiseksi	70	36	84	81	154	117	271
Ehdollinen tuomio	16	2	37	8	53	10	63
Tavattu juopuneena	9	2	63	11	72	13	85
Muu syy	2	—	—	3	2	3	5
Yhteensä	340	82	196	113	536	195	731
Jäljellä v:sta 1945	34	9	26	8	60	17	77
Kaikkiaan	374	91	222	121	596	212	808
<i>Kohdistetut toimenpiteet</i>							
Osaston päättämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	127	20	61	13	188	33	221
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta	—	—	2	—	2	—	2
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	23	13	18	17	41	30	71
Toimitettu lääkärin hoitoon	2	—	4	2	6	2	8
Muu toimenpide	8	3	11	6	19	9	28
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	62	19	31	22	93	41	134
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, sopimuksen nojalla	24	5	10	18	34	23	57
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	11	3	3	4	14	7	21
Nuorisohuoltajan toimenpide tai ei mitään toimenpidettä	82	25	73	33	155	58	213
Yhteensä	339	88	213	115	552	203	755
V:een 1947 jääneitä	35	3	9	6	44	9	53
Kaikkiaan	374	91	222	121	596	212	808

Tutkimuksen yhteydessä pyydettiin psykiatrilääkärin lausunto toiselta kaupunginlääkäriltä 23 tapauksessa, kansakoulujen lastenpsykiatrilta 34, Malmin kasvatustuokoululta 14, Samfundet Folkhälsan i svenska Finland nimisen järjestön mentaalihygieniseltä

neuvonta-asemalta 15, Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosaston lääkäriltä 18, yhteensä 104 tapauksessa, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suoje luvalvon- nan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perhei- siin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yh- teensä
	Lasten- suoje lu- viran- omainen	Yksityi- nen henkilö	Lasten- suoje lu- viran- omainen	Yksityi- nen henkilö			
Jäljellä v:sta 1945	59	29	34	2	81	43	124
V. 1946 valvontaan tulleita	125	27	48	4	135	69	204
Yhteensä	184	56	82	6	216	112	328
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avio- liittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päätyi	3	2	—	—	—	5	5
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin .	15	10	19	1	29	16	45
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastensuojelulaitok- seen	28	7	14	1	32	18	50
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	4	—	3	—	4	3	7
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huolto- lautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto- osaston huollettavaksi	10	4	3	—	11	6	17
V:een 1947 jääneitä	124	33	43	4	140	64	204
Yhteensä	184	56	82	6	216	112	328

Ansio työtä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusosasto 77 alaikäiselle henkilölle. Suojelukasvatustoimiston lastensuojelulaitoksiin tai maksulliseen perhehoitoon sijoit-
tamat lapset ja nuoret henkilöt ilmenevät sivulla 6 olevasta taulukosta.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten sivulla 6 esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoi-
miston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 2 004 (vuotta aikaisemmin 1 877)
köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli
1 278 (1 228) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 644 (601) yksityisiin perheisiin
ja 634 (627) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maa-
seudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä koulu-
ikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli toimiston käytettä-
vissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa on eri osastoillaan yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2
vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti L. Härmälä ja emännöitsijänä neiti
A. Kortteisto. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, I. Karjalainen, S. Peura ja S.
Pirkkalainen. Heidän apunaan toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta
hoitajajarjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitok-
sen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoinen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pää-
asiallisesti lastentarhaisiä oleville normaali-ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi
neiti M. Ritvanen sekä lastenhoitajina neidit A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto, E. Rehn-
ström ja I. Nikula lokakuun 15 p:ään saakka ja tämän jälkeen K. Kontio. Näiden lisäksi
kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinkään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola ja lasten hoitajina toimivat neidit K. Koivula, E. Raivo, A. Valkonen ja A. Vallenius. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Toivolan koulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen oli tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakouluiässä olevalle lapselle. Laitoksessa toimi vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi F. M. Kurkiharju lokakuun 31 p:ään asti ja sen jälkeen V. Ilasmaa sekä toimistoapulaisena rouva A. Kurkiharju. Opettajina toimivat V. Kivisalo sekä R. Honkapirtti elokuun 1 p:ään asti ja sitten H. Lummaa sekä näiden lisäksi rouva L. Kivisalo. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkokista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti laitoksen puuseppäkatsastaja M. Larjala. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Viikuna ja maataloustöiden johtajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitäpaitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastenhuollontarkastaja naistarkastajain avustamana. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissäkin kodeissa kuului lautakunnan lääkärille.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1946 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianleh- don pikku- lastenkoti	Reijolan lastenkoti	Kullator- pan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Toivolan koulukoti	Vastaan- ottokodin koululais- osasto	Yhteensä
V:sta 1945 hoitoon jääneitä	91	33	30	—	74	60	288
V. 1946 hoitoon otettuja	199	123	21	58	23	111	535
Yhteensä	290	156	51	58	97	171	823
Näistä:							
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:							
sijoitettiin yksityishoittoon ...	1	14	—	1	—	12	28
siirrettiin toiseen lastenkotiin	36	43	9	1	9	33	131
toimitettiin sairaalaan	5	—	—	—	—	—	5
b) Toimiston hoidosta poistettui- na:							
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	97	60	3	20	4	48	232
luovutettiin toisten maksutto- maan hoitoon	26	10	—	3	1	9	49
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	4	—	1	—	—	4	9
lähetettiin muihin lastenhuol- tolaitoksiin	—	—	—	—	1	4	5
kuoli	17	—	1	—	—	1	19
poistettiin muista syistä	1	—	—	—	5	1	7
Poistettuja yhteensä	187	127	14	25	20	112	485
V:een 1947 jääneitä	103	29	37	33	77	59	338

Yksityishoitoon sijoitetut normaalilapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1946 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin

sijoitettuun 3 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 6 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 6 lapseen nähden ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 2 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1945 hoitoon jääneitä	110	294	137	312	853
V. 1946 hoitoon otettuja	277	80	96	117	570
Yhteensä	387	374	233	429	1 423
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	7	109	1	16	133
siirrettiin kunnan lastenkotiin	8	16	3	14	41
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	4	2	3	4	13
siirrettiin sairaalaan	5	3	1	—	9
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	1	—	2	—	3
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	100	42	4	26	172
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	2	—	1	3	6
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	1	—	—	2	3
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	22	13	10	14	59
poistettiin työkykyisiksi tultuaan	12	7	27	31	77
poistettiin muista syistä	—	1	—	—	1
kuoli	1	—	—	—	1
Poistettuja yhteensä	163	193	52	110	518
V:een 1947 jääneitä	224	181	181	319	905

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaisensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidon-neuvoloiden hoitajat, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollontarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Aistivallisia, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa yhteensä 99 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten kouluissa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla.

L a i t o s	L a p s i a								Huoltopäiviä		
	Jäljellä v:sta 1945		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1947		Kaikkiaan	Keskimäärin hoitokkia koden
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä		
Turun kuuromykkäinkoulu	1	1	—	—	2	—	1	1	—	515	257.5
Mikkelin kuuromykkäinkoulu	—	—	2	—	2	2	—	—	—	383	191.5
Porvoon kuuromykkäinkoulu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raajarikkoisten huoltolaitos.....	1	—	1	—	2	2	—	—	—	383	191.5
Helsingin sokeainkoulu	—	—	—	2	2	—	2	—	—	477	238.5
Toivolän vajaanmielisten kasvatuskoti Muhoksella	6	—	2	—	8	3	—	5	—	1 627	203.4
Suomen kirkon sisälähetysseuran dia- konissalaitos Kuopiossa	6	7	—	—	13	1	2	5	5	4 077	313.6
Helsingin Diakonissalaitos	25	22	2	2	51	7	3	20	21	16 631	326.1
Vaajasalon langettavatautisten paran- tola	3	—	—	1	4	—	—	3	1	1 279	319.8
Oulun kaatumatautisten huoltokoti...	2	—	—	—	2	—	—	2	—	730	365.0
Kortejoen langettavatautisten mies- parantola	1	—	1	—	2	2	—	—	—	213	106.5
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	—	—	1	1	—	—	—	273	273.0
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa ..	—	9	—	1	10	—	1	—	9	3 466	346.6
Yhteensä	46	39	8	6	99	18	9	36	36	30 054	303.6

Kaikki kouluiässä olevat normaalitykyiset hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi toimitti lautakunta 30 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluiissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 333 472: 90 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 119 650 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	L a p s i a				
	Jäljellä v:sta 1945	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1947
Espoo	10	2	12	6	6
Kirkkonummi	6	2	8	2	6
Siuntio	3	3	6	2	4
Vihti	24	4	28	5	23
Helsingin pitäjä	18	6	24	12	12
Tuusula	9	4	13	3	10
Sipoo	2	1	3	—	3
Nurmijärvi	30	2	32	8	24
Ylivieska	2	—	2	—	2
Somero	60	16	76	14	62
Nurmo	8	3	11	4	7
Mäntsälä	12	1	13	1	12
Joroinen	1	—	1	—	1
Lohja	5	—	5	—	5
Eri kunnat	122	73	195	53	142
Yhteensä	312	117	429	110	319

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva A. Olin Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, I. Saarikoski Nurmossa, H. Jaantila Lohjalla, rouva I. Jalava Nurmijärvellä, filosofian maisteri M. Pettersson Sipoossa, terveyssisar E. M.

Silver Hyvinkäällä, opettajat I. Hyysti Mäntsälässä ja T. Saarinen Nummella, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 75 lasta 4 139 päivää; näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 6 poikaa ja 6 tyttöä, 1 449 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 7 poikaa ja 2 tyttöä.

Edellisestä vuodesta oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoidossa 1 241 lasta, kertomusvuoden aikana otettiin toimiston huostaan 763 lasta, ja poistettiin 671 lasta, joten, kuten jo aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, toimiston hoiviin v:een 1947 jäi yhteensä 1 333 lasta, joista 1 aistiviallinen ja 71 vajaamielistä.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 400 mk:sta 1 500 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 50—60 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoitoja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 12 551 201: 50 mk eli keskimäärin 6 263 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Lasten kesävirkestystoiminta

Annettuaan toukokuun 31 p:nä 1945 päätöksen lasten maalesiirron tukemiseksi määrätyn ehdoin myönnettävästä enintään 50 %:n valtionavusta sosiaaliministeriö ilmoitti aikaisemmasta käytännöstä luopuen jättäneensä lasten kesäksi maalle lähettämisen kokonaisuudessaan kuntien omaan hoitoon. Kun sijoituskotien hankkiminen elintarvikepuolan kärjistyessä oli entisestään vaikeutunut, kehoitti sosiaaliministeriö kiinnittämään erityistä huomiota vapaiden matkalippujen myöntämiseen sukulais- ja tuttavaperheiden luo kesäksi matkustaville vähävaraisten kotien lapsille.

Noudattaen tätä kehoitusta jaettiin lastensuojeluvirastosta 664 vapaata rautatielippua sellaisille 15 v. nuoremmille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut varaa niitä lunastaa. Lisäksi hankittiin vanhempain avulla joukko maksuttomia ja maksullisiakin kesäkoteja, joille viimeksi mainituille turvattomain lasten huolto-osasto välitti hoitomaksut. Lasten oleskelu maalla kesti useimmissa tapauksissa koko kesän, poikkeustapauksissa vain lyhyemmän ajan. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus, joka tapahtui osittain lastentarhoissa, mutta useimmat kesäksi maalle lähetettävät lapset tutki lautakunnan lääkäri, tohtori Muroma, joko lastensuojeluvirastossa tai omalla vastaanotollaan.

Kyseisten matkalippujen hinnoista myönsi rautatiehallitus sosiaaliministeriön esityksestä 50 %:n alennuksen. Tämä huomioonotettuna tuli vapaasti jaettujen lippujen yhteishinnaksi 100 256 mk, mistä valtio korvasi puolet, joten siis kaupungin osuudeksi jäi 50 128 mk.

Sellaisille lapsille, joilla ei ollut sopivaa kesänviettopaikkaa maaseudulla, järjestettiin leikkikenttätöimintää seitsemällä eri kentällä, nimittäin Vallilassa, Eläintarhassa, Hietarannassa, Kaivopuistossa, Toukolassa sekä Taka-Töölössä ja Pirkkolan omakotialueella. Näille ilmoittautuneita lapsia oli yhteensä 2 129. Keskimäärin päivää kohden koko kesän aikana pysytteli kentillä 714 lasta jakautuen seuraavasti kutakin kenttää kohden: Eläintarha 165, Vallila 72, Hiekkaranta 123, Kaivopuisto 95, Toukola 83, Töölö 68 ja Pirkkola 108. Ohjelma leikkikentillä oli vaihteleva, kuten edellisinkin kesinä. Kaikille leikkikentille yhteisiä juhlia järjestettiin kaksi, joista toinen heinäkuussa ja toinen elokuun lopussa, joka oli samalla toiminnan päättäjaisjuhla. Lisäksi pidettiin heinäkuun 29 p:nä kaikkien kenttien yhteisellä avustuksella radiotunti, johon osallistui 100 lasta.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luette-

loiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1945 jäljellä olevia	2 855	Luetteloista poistettuja	557
Uusia hoidokkeja	861	V:een 1947 jääneitä	3 159

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Äidit siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	2 865
Leskiä tai laillisesti eronneita	240
Naineita	29
Tuntematon	25
Yhteensä	3 159

Elatusvelvolliset siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	1 520
Leskiä tai laillisesti eronneita	191
Naineita	598
Tuntematon	850
Yhteensä	3 159

Äidit iän mukaan:

—15 vuotiaita	3
16—19 »	292
20—24 »	1 085
25—29 »	838
30—34 »	545
35—39 »	291
40— »	82
Tuntematon	23
Yhteensä	3 159

Elatusvelvolliset iän mukaan:

—15 vuotiaita	—
16—19 »	81
20—24 »	603
25—29 »	628
30—34 »	470
35—39 »	287
40—49 »	248
50— »	73
Tuntematon	769
Yhteensä	3 159

Äidit ammatin mukaan:

Virkanaisia ja vapaiden ammattien harjoittajia	46
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	38
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	231
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	415
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	899
Muita työntekijöitä	270

Äidit ammatin mukaan:

Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	63
Yksityisten palvelijoita	828
Muun elinkeinon harjoittajia	23
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	346
Yhteensä	3 159

Elatusvelvolliset ammatin mukaan:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	166
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	175
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	192
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	233
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	897
Muita työntekijöitä	398

Elatusvelvolliset ammatin mukaan:

Merimiehiä ja kalastajia	102
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	216
Muun elinkeinon harjoittajia	15
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	765
Yhteensä	3 159

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyn mukaan.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapset katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoitotilat olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:		Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	
Hyvän hoidon	74.8	Hyvän hoidon	87.2
Suhteellisen hyvän hoidon	24.7	Suhteellisen hyvän hoidon	12.8
Epätyydyttävän hoidon	1.0	Epätyydyttävän hoidon	—
Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	70.7	Hyvässä kunnossa	78.7
Suhteellisen hyvässä kunnossa	25.8	Suhteellisen hyvässä kunnossa	21.3
Epätyydyttävässä kunnossa	3.5	Epätyydyttävässä kunnossa	—

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1946 aikana 55, joista kuollessaan 37 oli sairaalassa, 11 lastenkodissa, 2 kotona ja 5 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:		Kuoleman syy:	
Keskusia	13	Aivokalvontulehdus	2
Äkillinen vatsa- ja suolitulehdus	12	Aivokuume	1
Syfilis	1	Aivoverenvuoto	1
Verenvuoto aivoissa	1	Verenmyrkytys	1
Kurkkumätä	3	Kouristus	1
Keuhkokuume	4	Hukkuminen	1
Ravintomyrkytys	4	Väkisynnytyks	1
Synnynnäinen heikkous	2	Ohutsuolen tulehdus	1
Sydäntauti	1	Tuntematon	4
Tuberkuloosi	1		
		Yhteensä	55

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 191 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 17.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 19 ja uusia haasteita otettiin 182. Koska näistä 31 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 23 juttua sovittiin sekä 31 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 116 elatuskannetta. Näistä oli aikaisemmin tehtyjen sopimusten tai oikeuden päätösten varassa olleiden elatusapumaksujen korotuksia 6. Jutuista voitettiin 103, hävitettiin 9 riittämättömien todistusten vuoksi ja 4 tapauksessa oli samasta syystä tai

siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 294 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojien toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 348.

Lähetettyjen kirjeiden luku, kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, oli kertomusvuonna 10 562.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Säästö v:sta 1945:

Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk	712 937: 65	
Valvottujen säästötilien saldo	»	2 412 508: 51	3 125 446: 16
Helsingiläisten suorittamat elatusmaksut			6 509 155: 89
Ulkokuntalaisten »			11 368: 65
Kunnalle suoritettavat korvaukset			1 805 084: 20
Käyttövarat oikeuskuluihin			102 972: 55
» tilapäisiin avustuksiin			39 420: —
Oikeuskulujen korvaukset			144 956: 45
Tilapäisten avustusten korvaukset			20 370: —
Yhteensä			11 758 773: 90

Menot:

Helsingiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus	6 825 735: 45	
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritettut maksut	11 368: 65	
Kunnalle suoritettut:		
elatusmaksukorvaukset	1 427 081: 05	
oikeuskulujen korvaukset	247 929: —	
Tilapäisten avustusten korvaukset	59 790: —	
Siirto v:een 1947:		
Juoksevan tilin ja kassan saldo	365 104: 80	
Valvottujen säästötilien saldo	2 821 764: 95	3 186 869: 75
	<u>Yhteensä</u>	<u>11 758 773: 90</u>

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- ym. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 67 000 mk:n suuruinen määräraha, mutta tarvittiin tähän 170 736: 30 mk, minkä käyttö sisältyy edellä olevaan tiliselvitykseen. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista 1 800 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisiin perheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin yhteinen joulujuhla.

Holhoustehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 23 alaikäistä. Näistä oli 3 varattomia ja 20 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 123 (144) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueellaan olevien kasvatilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä

613 (663) kasvattilasta, joista poikia 281 (340) ja tyttöjä 332 (323). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 382 (478) ja aviolapsia 231 (185). Suurin osa kasvattilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset ja perhelisät

Äitiysavustukset. V:n 1946 aikana lisääntyi äitiysavustusanomusten lukumäärä n. 79,6 prosentilla. Erityishuolto-osastolla oli 24 kokousta, joissa käsiteltiin 5 667 (edellisenä vuonna 3 159) anomusta. Anomuksista hyväksyttiin 5 656 (3 150) ja hylättiin 11 (9). Anojien lukumäärän kasvu lieenee johtunut suurimmaksi osaksi yleisestä syntyvyyden noususta ja eri puolilla kaupunkia sijaitsevien äitiys- ja lastenneuvoloiden tekemästä valistustyöstä. Myöskin ns. liitosalueen tultua vuoden alusta liitettyksi kaupunkiin, siirtyi huomattava joukko äitiysavustuksen anojia kaupungin toimialueelle. Vuoden aikana jätettiin liitosalueelta yhteensä 1 045 anomusta. Näiden lisäksi siirtyi 27 liitosalueella v. 1945 myönnettyä tai osittain maksettua äitiysavustusta Helsingissä maksettavaksi. Äitiysavustuksen määrä oli 2 000 mk syntynyttä lasta kohden. Vuoden alusta hyväksyi lautakunta ns. harkintaverorajaksi 800 äyriä, mikä raja heinäkuun alusta korotettiin 1 200 äyriksi. Rajan huomattavasti ylittävissä tapauksissa oli anomukseen liitettävä tarkempi selvitys anojan taloudellisesta tilasta ja muista avustuksen myöntämiseen vaikuttavista seikoista, joista myöskin kotikäynneillä otettiin selvää. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee anojien tai heidän miestensä veroäyrien määrä:

Veroäyreja	Anojia	Veroäyreja	Anojia
—	995	1 000—1 500	354
1—499	2 906	1 500—	32
500—999	1 380		
			Yhteensä 5 667

Anomuksia ottivat vastaan lastensuojeluviraston lisäksi äitiys- ja lastenneuvolat sekä liitosalueen kättilöt. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 1 225 (edellisenä vuonna 650) ja neuvonta-asemille 4 442 (2 509) anomusta, joista viimeksi mainituista lastensairaalan neuvolaan 2 (8), Töölön 568 (327) ja Toukolan 169 (97) sekä Marian sairaalan neuvolaan 82 (77), Lastenlinnan neuvolaan 27 (54), Maitopisarayhdistyksen lastenhuoltokeskuksiin: Harjutori 6:ssa olevaan 575 (137), Hauhontien 8:ssa olevaan 304 (554), Martankadun 1:ssä olevaan 40 (28) ja Pohjolankadun 1:ssä olevaan 87 (39); kättilöopiston äitiysneuvonta-asemalle jätettiin 695 (402), kulkutautisairaalan lastenneuvolaan 16 (13), Unioninkadun 45:ssä olevaan kaupungin äitiysneuvolaan 813 (773) sekä Arkadiankadun 27:ssä lokakuun 1 p:nä 1946 avattuun lastenneuvolaan 35 ja Loviisankadun 6—8:ssa syyskuun 17 p:nä 1946 avattuun äitiysneuvolaan 54 anomusta. Liitosalueella jätettiin Malmin lastensuojelutoimistoon 455, Lauttasaaren neuvolaan 119, Munkkinien 80, Haagan 72, Oulunkylän 120, Pakilan 85 ja Pitäjänmäen neuvoloihin 44 anomusta. Herttoniemen, Vartiokylän, Santahaminan, Kulosaaren, Tammelinin, Marjanien ja Degerön alueella asuneiden 70 anojan avustukset maksettiin suoraan lastensuojeluvirastosta ja sisältyvät nämä lastensuojeluvirastoon jätettyjen anomusten summaan. Äitiysavustuksen hakijoista oli 5 341 (2 867) naimisissa olevaa ja 326 (292) naimatonta. 76 (54) anojaa synnytti kaksoset. Äitiysavustuksen anojain tai heidän miestensä ammatti ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Virkamiehiä ja opiskelijoita	1 218	Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä ...	2 180
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	100	Kotiapulaisia	86
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	418	Muita työntekijöitä	1 111
Autonkuljettajia	360	Ammatti tuntematon	194
		Yhteensä	5 667

V:n 1946 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 10 596 436 mk. Luontoisavustuksia annettiin 811 362 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 1 000 mk:n arvoisia, aikaisempia huomattavasti kangaspitoisempia lastenvarusteita sisältäviä pakkauksia. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin, kuten aikaisemminkin, kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Perhelisälakiin v:n 1946 aikana tehdyt muutokset laajensivat perhelisää saavien perheiden piiriä huomattavasti. Perhelisän hakijoitten määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna yli viisinkertaiseksi. Perhelisälakiin tehtyjen laajennusten johdosta tulivat nelilapsiset perheet vuoden alusta ja kaksilapsiset leskien ja työkyvyttömiä perheitä heinäkuun 1 p:stä avustuksesta osallisiksi. Lakiin tehtyjen muutosten johdosta tuli 750 uutta perhettä saamaan perhelisää. Vuoden alussa tapahtuneessa alueliitoksessa siirtyi 300 perhettä ympäristökunnista kaupungin alueelle.

Vuoden aikana oli erityishuolto-osastolla käsiteltävänä 963 (edellisenä vuonna 189) perhelisäanomusta, joista 213 (57) oli leskien ja 23 työkyvyttömiä anomuksia. Näistä hylättiin 17 (1), joista 16 tapauksessa veroäyrien määrä huomattavasti ylitti ylimmän sallitun rajan ja yhdessä tapauksessa perheen lapset eivät olleet Suomen kansalaisia. Verotettavan tulon raja oli 4-lapsisella perheellä 800, 5-lapsisella 960, 6-lapsisella 1 120 jne. Kaksilapsisella leskiperheellä oli veroraja 558, 3-lapsisella 670 jne. Perhelisän määrä oli 2 800 mk lasta kohden. Perhelisän hakijoilla oli perhelisään oikeutettuja lapsia yhteensä 4 081, joista 3 995 alle 16-vuotiaista ja 85 sellaista 16 vuotta täyttänyttä, mutta alle 20-vuotiaista, jotka huomioitiin perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 1 sellainen 16 vuotta täyttänyt lapsi, joka huomioitiin työkyvyttömyyden takia. Perhelisän hakijoitten lapset jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	109	7	33
3	82	8	6
4	420	9	2
5	230	10	1
6	80		
			Yhteensä 963

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän hakijat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan vi-		Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä ..	244
ran- ja toimenhaltijoita	135	Työnjohtoasemassa olevia	18
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	13	Muita työntekijöitä	212
Liike- ja varastoapulaisia	63	Leskiä, työkyvyttömiä ja muita il-	
Autonkuljettajia	64	man ammattia	214
			Yhteensä 963

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä — 4 064 900 mk:sta jaettiin suurille perheille 2 942 100 mk, leskiperheille 987 700 mk ja työkyvyttömiä perheille 135 100 mk. Luontoisavustuksia hankki perhelisätoimisto 426 240 mk:n, Väestöliitto 1 200 000 mk:n ja anojat itse 2 438 660 mk:n arvosta. Perhelisästä käytettiin viljelysten edistämiseen 2 800 mk, kotieläimiin ja niiden rehuun 89 327 mk, asuinrakennusten kunnostamiseen 55 962 mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 784 356: 20 mk, huonekaluihin 267 655 mk, astiastoihin ja muihin taloustarvikkeisiin 84 680 mk, vaatetukseen 2 358 286: 80 mk, elintarvikkeisiin 22 532 mk sekä muihin luontoissuorituksiin 399 301 mk.

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 1 236 kotikäyntiä, joilla kodissa-

kävijä tutustui perheen taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvotteli perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Liitosalueella asuvista perheistä pyydettiin tarvittaessa paikallisten terveyssisarien lausunto.

Kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, lähetti lastensuojeluvirasto kertomusvuoden aikana 6 713 (3 897) äitiysavustus- ja perhelisäasioita koskevaa kirjettä.

Työhuoltotoimisto

Ammattiopintojen avustaminen. Ammattiopintojen avustuslain mukaan on työhuoltoviranomaisten tehtävä sosiaaliministeriölle esityksiä opintoapurahan ja lainan myöntämisestä ammattioppilaitoksissa sekä korkeakouluissa opiskeleville, määrättyissä tapauksissa myös tehtaissa ja verstaissa työskenteleville oppilaille ja harjoittelijoille sekä oppikoulujen oppilaille. Sosiaaliministeriö ratkaisee asiat työhuoltoviranomaisten esitysten perusteella, joiden esitysten tulee sisältää paitsi tarkkoja tietoja asianomaisen taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta koulutuksesta myös perustelu anomuksen hyväksymiseksi tai hylkäämiseksi sekä lausunto asianomaisen sopivaisuudesta valitsemalleen ammattialalle.

V. 1945 ammattiopintojaan varten apurahoja, lainoja ja lahjavara-avustuksia saaneiden joukossa oli 457 sellaista opiskelijaa, joiden saama päätös edellytti huollon jatkuvan vielä 1946—47. Työhuoltotoimistolla oli tammikuun 1 p:nä 1946 heille varattuja apurahoja ja lainoja yhteensä 4 118 880 mk sekä lahjavaroja 79 625 mk. Liitosalueen kunnista siirrettiin työhuoltotoimistolle sitäpaitsi 28 opiskelijalle jaettavaksi 115 140 mk apurahoja ja 55 500 mk lainoja. Näistä 485 edelliseltä vuodelta siirtyneestä opiskelijasta, joista 342 oli helsinkiläisiä ja 143 ulkokuntalaisia, oli kuitenkin 32 keskeyttänyt opiskelunsa vuoden vaihteessa ja 8 myöhemmin, joten heille varatut rahat palautettiin sosiaaliministeriöön. Näille opiskelijoille on edelleen elinkustannusindeksin noustessa myönnetty yhteisillä anomuksilla (208) ja uusin esityksin (53) 1 086 400 mk lisäapurahoja sekä 266 500 mk lisälainoja. Heille on niinkään kunnallisista ammattiopintojen avustusvaroista myönnetty avustuksina 165 060 mk.

Koska v:n 1945 aikana sodan juuri edellisen vuoden loppupuolella päätyttyä 3—4 vuosiluokkaa opiskelijoita joutui olosuhteiden pakosta aloittamaan opiskelunsa saman aikaisesti, oletettiin silloin v:n 1945 apurahojen, lainojen ja avustusten saajain yhteisen luvun 656 jäävän työhuoltotoimiston aikakirjoissa harvinaiseksi huippuluvuksi. Mutta näin ei kuitenkaan käynyt, sillä tiedon levitessä ammattiopintojen avustuslain suomista eduista on anojain lukumäärä päinvastoin noussut, ja työhuoltotoimiston työmäärä on siten vastaavasti kasvanut. V:n 1946 aikana jätti kaikkiaan 883 uutta opiskelijaa anomuksensa työhuoltotoimiston hoidettavaksi. Heidän puolestaan tehtiin sosiaaliministeriölle 906 apuraha-, laina- ja avustusanomusta. Näistä anomuksista kuitenkin vain 848 ratkaistiin v:n 1946 aikana, joten 58 tapausta siirtyi v:een 1947. Mainituista 848 tapauksesta oli lopullisesti myönteisiä 713 — koskien 698 opiskelijaa — ja kielteisiä 130; sitäpaitsi 5 alunperin myönteistä päätöstä peruutettiin myöhemmin vuoden kuluessa opintojen keskeytymisen vuoksi ja niitä vastaavat varat palautettiin sosiaaliministeriöön. Entisten avustuksensaajain puolesta jätettiin sosiaaliministeriölle 85 uutta esitystä lisäapurahojen ja -lainojen saamiseksi. Näistä anomuksista sosiaaliministeriö antoi 55 tapauksessa myönteisen, 32 tapauksessa kielteisen päätöksen. V:n 1946 aikana tehtiin siis sosiaaliministeriölle kaikkiaan 991 esitystä. Kertomusvuoden aikana sosiaaliministeriö hylkäsi 43 anomuksen kohdalla joko apurahaa tai lainaa koskevan osan. Yleensä ministeriön päätös oli työhuolto-osaston lausunnon mukainen; vain eräissä harvinaisissa poikkeustapauksissa sosiaaliministeriö myönsi lainan osaston kielteisestä kannasta huolimatta.

Alla olevassa taulukossa avustuksensaajat on ryhmitelty sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan ja lisäksi, samoin kuin heille myönnettyt avustukset, niiden opetuslaitosten ja kurssien kesken, missä avustuksensaajat opiskelevat:

	V:sta 1945 jäljellä olevia avustuk-sensaajia	V:n 1946 uusia avustuksensaajia					Kaikkiaan	Myönnetty		Mak-settu
		Miehiä	Naisia	Naimatto-mia	Naimaita	Joilla oli lapsia		apu-rahoja	lainoja	apura-hoja ja lainoja
										mk
Yliopistot.....	20	143	12	128	27	20	175	—	2 934 000	1 191 000
Teknillinen korkeakoulu	9	164	3	137	30	21	176	—	3 657 000	1 357 250
Teknilliset opistot ja koulut	297	218	—	137	81	61	515	2 841 370	2 386 000	5 221 815
Kauppakorkeakoulut	12	33	5	29	9	5	50	—	470 000	348 000
Kaoppaopistot ja -koulut	26	6	17	22	1	1	49	232 800	42 000	223 600
Yhteiskunnalliset korkeakoulut	8	2	2	3	1	1	12	37 400	81 000	91 890
Ebeneserkodin kasvattajaseminaari	1	—	—	—	—	—	1	4 200	—	9 800
Lukioluokat ja keskikoulu	16	7	9	15	1	—	32	77 450	—	80 830
Suomen taideakatemia ja taideteolli-suuskeskuskoulu	6	3	1	4	—	—	10	60 300	18 000	74 800
Sibeliusakatemia ja kirkkomusiikki-opisto	2	2	—	2	—	—	4	20 000	10 000	19 300
Teatterikoulu	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2 000
Maatalousopisto	1	—	—	—	—	—	1	—	—	6 900
Käsityöseminaari ja -koulu	—	—	5	5	—	—	5	38 800	36 000	17 700
Kasvatusoppilaiset talouskoulut	—	—	4	4	—	—	4	55 800	25 000	17 100
Merenkulkukoulut	2	—	—	—	—	—	2	—	—	14 000
Sairaanhoitajatarvoudet ja terveyden-huolto-opisto	1	—	5	4	1	1	6	31 900	—	30 900
Kätilöopisto	8	—	11	11	—	—	19	162 900	38 000	104 370
Kodin- ja lastenhoitokurssit	5	—	9	9	—	1	14	89 000	—	95 870
Eri ammattikoulut ja -kurssit	38	16	21	36	1	—	75	348 100	10 000	314 270
Yhteensä	453	594	104	546	152	111	1 151	4 000 020	9 707 000	9 221 395

Uusista apurahojen, lainojen ja avustusten saajista oli helsinkiläisiä 355 ja ulkokunta-laisia, helsinkiläisissä oppilaitoksissa opiskelevia 343. Suomenkielisiä oli 616 eli 88,3 % ja ruotsinkielisiä 82 eli 11,7 %, prosenttilukujen oltua v. 1945 vastaavasti 77,4 ja 22,6. V:n 1946 uusille anojille sosiaaliministeriö myönsi kaikkiaan 2 836 070 mk apurahoja, 9 440 500 mk lainoja sekä sosiaaliministeriön käytettävissä olevien lahjavarojen jään-nöksestä 77 550 mk avustuksina, joten sosiaaliministeriö siis kaiken kaikkiaan suoritti työhuoltotoimistolle v:n 1946 lopussa voimassa olleiden päätösten mukaisesti 3 922 470 mk apurahoja, 9 707 000 mk lainoja sekä lahjavaroista 77 550 mk. Työhuoltotoimiston käy-tettävissä olleista varoista jaettiin v:sta 1945 periytyneille ja uusille anojille kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 725 265 mk apurahoja, 5 164 650 mk lainoja sekä työhuolto-toimiston hallussa olleesta lahjavaramäärästä 157 175 mk:sta tuli jaetuksi 29 opiskeli-jalle 119 075 mk. Sosiaaliministeriöön palautettiin lahjavaroja 2 000 mk, joten niitä jäi v. 1947 jaettavaksi 36 100 mk. Näin ollen kohosi työhuoltotoimiston maksamien opinto-apurahojen, -lainojen ja avustusten määrä kunnalliset avustukset 39 opiskelijalle 212 405 mk huomioiden 9 221 395 mk:aan. Kertomusvuoden aikana palautettiin sosiaaliminis-teriölle kaikkiaan 574 760 mk — 207 260 mk apurahoja sekä 367 500 mk lainoja. Tästä määrästä oli v. 1946 työhuoltotoimistolle lähetettyjä, mutta sittemmin vuoden kuluessa peruutettuja ja palautettaviksi määrättyjä varoja 212 500 mk. Palautuksen syynä oli opiskelijan kuolema, opintojen keskeytyminen ym. seikat.

Taulukkoa tarkastellessa kiintyy huomio erikoisesti siihen, että 155 uudesta yliopis-tossa opiskelevasta on 27 naimisissa, Teknillisen Korkeakoulun oppilaista vastaavasti 167:stä 30, teknillisten oppilaitosten 218 oppilaasta 81 jne. Mainituilla naimisissa olevilla opiskelijoilla oli useilla jo 2, jopa 3:kin lasta.

Ajankohdalle kuvaavana esimerkkinä voidaan mainita, että opintolainananojain joukossa oli vuonna 1946 myös korkeamman virkamiesluokan, jopa yliopiston professo-rienkin poikia. Heidän kohdallaan päätös kuitenkin perheen varallisuussuhteiden vuoksi on useimmissa tapauksissa ollut kielteinen.

Sotaorpojen huolto. Sotaorpojen ja -leskien työhuoltolakien mukaan on työhuolto-viranomaisen pidettävä luetteloa kunnassa asuvista sotaorvoista ja -leskistä, tehtävä esi-tyksiä sosiaaliministeriölle työhuollon tai muun avustuksen antamisesta sotaorvoille ja -leskille sekä huolehdittava sosiaaliministeriön päätösten täytäntöönpanosta.

Kertomusvuoden lopussa oli työhuoltotoimistossa rekisteröity 1 053 poikaa ja 945 tyttöä yhteensä 1 998 sotaorpoa (edellisenä vuonna 1 693). Nämä jakautuivat eri vuosiluokkiin ja sukupuoleen nähdessä seuraavasti:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttyjä	Yhteensä	Syntymävuosi	Poikia	Tyttyjä	Yhteensä
1927	19	21	40	1937	76	70	146
1928	36	19	55	1938	108	92	200
1929	32	25	57	1939	95	82	177
1930	44	34	78	1940	105	100	205
1931	46	45	91	1941	96	95	191
1932	54	48	102	1942	54	39	93
1933	55	47	102	1943	33	20	53
1934	49	68	117	1944	18	21	39
1935	64	40	104	1945	5	6	11
1936	63	72	135	1946	1	1	2
				Yhteensä	1 053	945	1 998

V. 1946 jätettiin työhuoltotoimistolle kaikkiaan 67 (75) sotaorpoa koskevaa työhuoltoanomusta, joista työhuolto-osasto kokouksissaan hylkäsi 3; sosiaaliministeriö antoi hylkäävän päätöksen 6 tapauksessa asianomaisen taloudellisten olojen sekä huonojen opintotodistusten vuoksi. Hyväksytyjä työhuoltoanomuksia oli 58 (51) koskien 31 poikaa ja 27 tyttöä, joille 800—2 600 mk:n kuukausiavustuksina myönnetty työhuolto aiheutti lastensuojelulautakunnalle 322 762 mk:n kustannukset (edellisenä vuonna 383 112: 25 mk). Pukukankaita ostettiin vähävaraisille sotaorvoille 31 299 (6 371) mk:n arvosta, minkä määrän sosiaaliministeriö korvasi presidentti Kallion rahaston varoilla.

Sosiaaliministeriön edellisinä vuosina antamien päätösten mukaisesti työhuoltoa annettiin jatkuvasti v:n 1946 puolella 17 pojalle ja 24 tytölle, yhteensä 41 (14) sotaorvolle. Huoltokustannukset näiden kohdalta olivat 321 391 mk.

Alaluokilla olevilla sotaorvoilla on mahdollisuus saada opiskeluunsa avustusta presidentti Kallion rahastosta. Tätä etua käytti hyväkseen 17 oppilasta, joille myönnettiin 49 520 mk. Eräälle sotaorvolle invalidiavustuksena myönnetty 6 320 mk jää säästöksi v:een 1947. Presidentti Kallion rahasto on siis myöntänyt sotaorvoille kertomusvuonna 49 520 mk (56 510 mk,) josta on käytetty 43 200 mk.

Työhönsijoitustapaukset ohjattiin yleensä kaupungin työnvälitystoimistoon. Jotkut vaikeasti sijoitettavat orvot saivat kuitenkin työpaikat työhuoltotoimiston välityksellä.

Huollon jakautuminen eri huoltomuotojen mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

H u o l t o m u o t o	V:sta 1945 siirtyneitä huoltotapauksia		V. 1946 huoltoon otettuja		Kustannukset
	Poikia	Tyttyjä	Poikia	Tyttyjä	mk ja p.
Ammattikoulutus:					
Seminaarit	—	1	—	—	14 198 —
Tekniska läroverket	1	—	—	—	6 790 —
Teknillinen opisto	—	—	1	—	5 500 —
Teknillinen koulu	1	—	2	—	40 833 —
Kauppaopisto	1	—	1	—	11 450 —
Kauppakoulu	—	1	1	1	35 118 —
Kirkkomusiikkiopisto	—	1	—	—	17 440 50
Ompelijataropisto	—	2	—	—	23 305 50
Vaatturiammattikoulu	1	—	—	1	15 443 —
Kultaseppäkoulu	—	—	1	—	3 600 —
Verhoilija-ammattikoulu	1	—	—	—	15 466 —
Lastenhoitokurssit	—	—	—	1	18 000 —
Parturi- ja kampaajakoulut	—	2	—	2	23 992 —
Kokki- ja stuerttikoulu	—	—	1	—	5 400 —
Lukioluokat	3	3	—	4	64 223 —
Keskikoulu	4	10	14	14	220 211 —
Valmistava poikien ammattikoulu	5	—	10	—	69 690 50
Valmistava tyttöjen ammattikoulu	—	4	—	4	53 492 50
	17	24	31	27	644 153 —
Avustukset presidentti Kallion rahastosta	—	—	9	9	49 520 —
Kankaita jaettu 83 orvolle	—	—	.	.	31 299 —

Kaikkiaan jäi siis sosiaaliministeriön korvattavaksi sotaorpojen huollosta aiheutuvia kustannuksia 724 972 (445 993: 25) mk.

Sotaleskien huolto. Työhuoltotoimiston kortistossa oli joulukuun 31 p:nä 1946 1 742 sotaleskeä (edellisenä vuonna 1 566). Lisäys johtuu pääasiassa vuoden alussa tapahtuneesta alueliitoksesta.

Vuoden kuluessa tehtiin sosiaaliministeriölle sotaleskien puolesta 194 (213) työhuolto- ja avustusanomusta. Näistä oli 10 ulkokuntalaisia koskevaa. 15 anomusta hylättiin. Työhuoltoa myönnettiin 149 (171) tapauksessa, joista 91 (115) tarkoitti ammattikoulutuksen myöntämistä ja 58 (41) työvälineapua. Presidentti Kallion rahastosta myönnettiin avustusta 28 (12) leskelle, jotapaitsi 2 leskeä nosti jo edellisenä vuonna myönnetyn avustuksen. Työhuolto jatkui sitäpaitsi 33 lesken kohdalla vuodelta 1945 (30 ammattikoulutus- ja 3 työvälineaputapausta).

V. 1946 työhuoltoa saaneista sotaleskistä oli lapsettomia 17, 1 lapsen äitejä 54, 2 lapsen äitejä 39, kolmen tai useamman lapsen huoltajia 12. Mainittujen leskien joukossa oli 5 ylioppilasta, 5 keskikoulun käynnyttä, 1 kauppakoulun käynyt; muut olivat käyneet kansakoulun sekä useimmat suorittaneet lisäksi ompelu-, kampaamo-, konekirjoitus-, hattujenvalmistus- ym. kursseja tai käyneet talouskoulun, kansanopiston, valmistavan tyttöjen ammattikoulun jne.

Työhuoltoavustus eli ns. päiväraha oli lapsettomien leskien kohdalla 75 mk tammi—lokakuulta ja huoltovelvollisten 90 mk tammi—syyskuulta. Marraskuusta lukien päiväraha korotettiin lapsettomien kohdalla 85 mk:ksi ja huoltovelvollisten kohdalla 110 mk:ksi. Työhuoltoavustukset sekä myönnetty työvälineapu kohosivat yhteensä 1 200 305: 80 mk:aan (1 098 204: 10), josta koulutuksen osalle tuli 465 090: 80 mk ja työvälineavun 735 215 mk (334 150). Kuten huomataan, laski ammattikoulutusta saaneiden leskien lukumäärä, vaikka koulutuskustannukset kokonaisuudessaan hiukan kohosivatkin. Työvälineavun kohdalla sekä huollettavien lukumäärä että kustannukset sen-sijaan kohosivat huomattavasti.

Presidentti Kallion rahaston varoista maksettiin v. 1946 28 sotaleskelle kaikkiaan avustuksina 131 800 (65 800) mk, johon sisältyy jo edellisenä vuonna myönnettyt 11 800 mk. Yhdelle kaatuneen isälle myönnettiin 1 400 mk. Sotaleskille kertomusvuoden aikana myönnettyistä avustuksista, 120 000 mk:sta, jäi v:n 1947 aikana maksettavaksi 8 000 mk. Ruotsista saatuja villalankoja jaettiin 59 sotaleskiperheelle. Työhönsijoitus-tapaukset ohjattiin, joitakin vaikeasti sijoitettavia tapauksia lukuunottamatta, työnvälitystoimistoon.

Sotaleskien työhuollon jakautuminen eri huoltomuotojen mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Tapauksia			Tapauksia	
Huoltomuoto	V:sta 1945 siirtyneitä	Uusia	Huoltomuoto		
Ammattikoulutus:			Työvälineapu:		
Ompelu- ja konekutomakurs- sit	16	29	Ompelu-, turkisompelu- ja kutoma- koneita	25	
Hattujen valmistuskurssit ...	—	10	Ompelutyövälineitä (mallinukkeja, peilejä, silitysrautoja ym.)	14	
Käsityöseminaari	3	1	Hattutyövälineitä	8	
Konekirjoitus- ja kirjanpito- kurssit	—	4	Kampaajan ja kosmetologin välineitä	10	
Talouseläimen kurssit	1	3	Hierojan välineitä	1	
Huoltoalan koulutus	1	2	Presidentti Kallion rahastosta myön- netyt avustukset	30	
Hieromakurssit	1	2	Hylätyt ja peruutetut anomukset	20	
Kosmetologi-, parturi- ja kam- paajakurssit	3	—		Yhteensä 108	
Kauppakoulu	2	1			
Alakansakouluseminaari	1	1			
Mielisairaanhoito- ja kätilö- kurssit	1	1			
Lääkintövoimisteluoipisto	1	1			
Verhoilukurssi	—	1			
Yhteensä 30 56					

Työhuollon sotalleskille antaman taloudellisen tuen ja työvälineiden tehokkaan käytön toteamiseksi työhuoltotoimiston kodissakävijä teki tarkistuskierroksen v. 1943—44 työhuoltoa saaneiden sotalleskien koteihin, jolloin ilmeni, että melkein kaikissa tapauksissa leskille on ollut ratkaisevalla tavalla apua saamastaan koulutuksesta, jonka nojalla he ansaitsivat elatuksensa tai joissakin tapauksissa ainakin huomattavalla tavalla voivat muun ansiotyön ohella auttaa perheen toimeentuloa saavuttamallaan uudella työtaidolla. Korkeimmin palkattujen konepiirustuskurssilaisten kohdalla on saavutettu »täystyöllisyys», sillä he toimivat sataprosenttisesti omalla alallaan hyvin menestyen. Melkein yhtä valoisat ovat tulokset ompelukurssilaisten keskuudessa. Yhdessäkään tapauksessa ei ole katsottu olevan syytä ottaa käytettäväksi annettua työvälinettä pois leskeltä.

Lastensuojelulautakunnan työhuolto-osasto kokoontui kertomusvuoden kuluessa 22 (15) kertaa. Pöytäkirjat osaston kokouksista käsittävät yhteensä 1 365 (1 089) asiaa. Työhuoltotoimiston kodissakävijä teki 803 (613) kotikäyntiä. Lähetettyjen kirjeiden luku oli 3 261, kortteja ja lyhyitä tiedonantoja lähetettiin 1 209, yhteensä 4 470 (3 902).

Lastenhoidonneuvolat

Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa, Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta sekä Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan yhteydessä olevia neuvonta-asemia, lautakunta ylläpiti heinäkuun 1 p:ään asti kolmea kunnallista lastenhoidonneuvola. Näistä toimi yksi Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa, ja sen toiminta-alueena oli edelleenkin Kruununhaka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna, toinen Töölössä Savilankadun 3:ssa toiminta-alueenaan Töölö, Meilahti ja Ruskeasuon sekä kolmas Toukolassa Intiankadun 13:ssa ollen sen toiminta-alueena Annalan, Arabian, Kumpulan, Toukolan ja Vanhankaupungin asutusalueet. Töölössä ja lastensairaalassa sijaitsevien neuvoloiden alueet olivat jaetut kahteen piiriin, kummallakin eri hoitajansa. Toukolan neuvolan hoitaja valvoi sitäpaitsi lastensuojelulautakunnan toimeksiannosta avioliiton ulkopuolella syntyneitä sekä hoitokodeissa olevia lapsia, paitsi neuvolan toiminta-alueella, myös Käpylässä ja Vallilassa. Koska edellämainitut neuvolat kunnallisista äitiys- ja lastenneuvoloista maaliskuun 31 p:nä 1944 annetun lain mukaisesti siirrettiin vuoden keskivaiheessa terveydenhoitolautakunnan alaisiksi, ovat ne jättäneet sille toimintaselostuksensa koko vuodelta, joten tässä yhteydessä ei ole aihetta niistä enempää mainita.

Terveydenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin, koulu- ja lastenkoteja valvovan lääketieteen ja kirurgian tohtori U. Muroman selostus vallinneesta terveydentilasta ja terveydellisistä olosuhteista mainituissa laitoksissa v. 1946 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin yllämainituissa laitoksissa. Kaikki näihin koteihin otetut lapset tarkastettiin. Äkillisissä sairastapauksissa turvauduttiin Ryttylän, Toivoniemen ja Tavalan koulukodeissa näiden laitosten etäisen aseman vuoksi Helsingistä paikallisten lääkäreiden apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairashoidosta tohtori U. Muroma.

Tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

	Lastenkodit				Koulukodit				Vastaanotto- ja ammatti- oppilaskoti	Yhteensä
	Sofian- lehto	Rei- jola	Kulla- torppa	Malmi	Ryt- tylä	Toivo- niemi	Ta- vola	Toi- vola		
Tauti										
Nuhakuume	96	64	14	10	54	12	4	20	30	304
Vatsa- ja suolitulehdus..	207	3	10	6	14	—	4	8	4	256
Paiseita	36	6	15	3	25	—	14	25	11	135
Vesirokko	81	4	—	1	—	—	—	—	—	86
Korvatulehdus	25	6	8	—	7	1	4	5	5	61
Ihottuma	14	—	—	7	8	4	—	4	22	59
Loukkaantumiset	—	2	2	—	33	—	—	6	8	51
Paratyfus	36	—	—	—	—	—	—	—	—	36
Keuhkokatarri	19	—	2	—	2	1	—	—	—	24
Angina	—	3	—	1	10	—	—	—	7	21
Sikotauti	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18
Ientulehdus	13	—	—	—	1	—	—	—	—	14
Syyhy	2	—	—	5	1	—	—	—	5	13
Silmätulehdus	—	8	—	1	2	—	—	—	1	12
Pemphigus	9	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Kaularauhastulehdus ...	7	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Tuberkuloosi	2	—	—	1	2	—	—	—	1	6
Keuhkokuume	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Tulirokko	—	—	5	—	—	—	—	—	—	5
Kurkkumätä	2	—	—	—	—	—	—	—	3	5
Keuhkopussintulehdus ..	—	—	2	—	—	—	—	—	1	3
Umpisuolentulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2
Nivelreumatismi	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2
Peritty kuppauti	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Hinkuyskä	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Keltatauti	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	558	97	58	35	160	19	26	69	117	1 139

Kulkutaudin luontoisena esiintyi Sofianlehdon lastenkodissa vesirokkoa, paratyfusta nuhakuumetta sekä Kullatorpassa tulirokkoa.

Lapset rokotettiin kurkkumätää ja isorokkoa vastaan.

Asunto-olot olivat olosuhteisiin nähden kohtalaiset, Sofianlehdossa sekä vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa erittäin hyvät. Kullatorpan lastenkotiin olisi välttämättömästi rakennettava oma sauna.

Yleinen siisteys eri laitoksissa oli kaikin puolin tyydyttävä.

Ruoanvalmistusmahdollisuudet olivat yleensä hyvät, paitsi Sofianlehdon lastenko-
dissa tarvittaisiin parempi hella ja uudet suuremmat keittokattilat. Ruokakin oli yleensä
hyvää ja riittävää, joten lasten paino lisääntyi yleensä hyvin.

Lapsille annettiin runsaasti raakoja vihanneksia sekä heikommille vitolia tai kalan-
maksäöljyä vitamiinitarpeen tyydyttämiseksi.

Ruoan säilytys oli yleensä asiallista.

Lasten peseytyminen ja puhtaus olivat tarkoitustaan vastaavat.

Lasten vaatetuksessa on vielä toivomisen varaa, vaikka paljon on saatu täydennystä
kertomusvuoden aikana. Sama koskee myös vuodevaatteita.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti kaupungin koulu-
hammasklinikan johtaja T. H. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana sijait-
seissa laitoksissa lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaan-
otto ja ammattioppilaskodin hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen
vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1946 lautakunnan tilin-
päättöksen mukaan ¹⁾ 59 014 873: 50 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

¹⁾ Tähän eivät sisälly lastenhoidonneuvolain kustannukset 1 119 170: 40 mk.

	Mk
Lastensuojelulautakunta	6 403 146: 95
Lastenkodit	12 294 635: 50
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	5 699 741: 80
Toivolan koulukoti	4 097 793: 35
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	6 688 641: 60
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	10 320 293: 60
Kunnallinen lisäavustus ammattiopetukseen	205 405: —
Suojelukasvatuksen alaisten lasten sijoitus valtion laitoksiin ja yksityis- hoitoon	765 437: 70
Palkkiot suojelukasvatuksen alaisten yksityisille valvojille sekä valvot- tävien tilapäiset avustukset	51 983: —
Keuhkotautisten lasten hoito	2 007 169: —
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	1 266 149: —
Lasten hammashoito, kesävirkestystoiminta sekä matkakulut	1 060 397: 40
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	170 736: 30
Koulukotien maatilat	6 639 643: 30
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetty avustukset	1 342 700: —
Yhteensä	59 014 873: 50

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuolto-
laitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	353 397: 05
Reijolan lastenkoti	81 886: 50
Kullantorpan lastenkoti	81 803: 30
Malmin lastenkoti	116 717: —
Ryttylän koulukoti	1 353 245: 25
Toivoniemen koulukoti	209 075: 85
Toivolan koulukoti	269 709: 25
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	508 840: 65
Yhteensä	2 974 674: 85

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1946 ¹⁾ 17 190 796: 60 mk:aan,
jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus:		
Valtiolta	436 155: —	
Vierailta kunnilta	1 823 217: 35	
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	3 798 332: 90	6 057 705: 25
Koulukotien valtionapu		2 528 529: 35
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot		364 411: 90
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		481 475: —
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän tilan	2 920 928: 45	
Toivoniemen tilan	1 106 746: 80	
Toivolan tilan	1 614 837: 45	5 642 512: 70
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen kor- vaukset		2 116 162: 40
Yhteensä		17 190 796: 60

¹⁾ Lukuunottamatta lastenhoidonneuvoloista kertyneet tulot, 2 540 mk.

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 61 989 548: 35 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 44 798 751: 75 mk eli 19 224 635: 25 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toivoniemen ja Ryttylän tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloilille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 77 993 mk ja Ryttylässä 526 661 mk eli yhteensä 604 654 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuolestusten jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Toivoniemessä 44 415: 60 mk ja Ryttylässä 15 214: 90 mk eli yhteensä 59 630: 50 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputilityksessä.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista poisluettuna, nousivat v. 1946 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	6 456 992: 55	186: 96	68 241: 91
Reijolan lastenkoti	1 643 866: 05	140: 50	51 283: —
Kullatorpan lastenkoti	1 686 586: —	136: 02	49 645: 48
Malmin lastenkoti	1 347 679: 05	114: 79	41 899: 73
Ryttylän koulukoti	4 502 143: 10	210: 81	76 947: 10
Toivoniemen koulukoti	1 039 317: 30	142: 06	51 852: 20
Tavolan koulukoti	752 409: 20	91: 75	33 487: 28
Toivolän koulukoti	3 827 575: 70	136: 88	49 959: 42
Vastaanottokoti	4 443 469: 80	130: 51	47 637: 51
Ammattioppilaskoti	891 238: —	78: 36	28 600: 48
Yhteensä	26 591 276: 75	147: 21	53 732: 24

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

Menoerä	Lastenkodit				Koulukodit				Vastaanotto- koti	Ammatti- oppilaskoti	Kaikkiaan
	Sofian- lehto	Reijola	Kulla- torppa	Malmi	Ryttylä	Toivo- niemi	Tavola	Toivola			
Markkaa ja penniä											
Palkkaukset	94 27	85 30	75 70	48 41	112 17	80 12	48 08	73 60	62 55	25 65	75 38
Vuokra, lämpö ja valo.....	31 40	19 25	16 82	29 19	47 63	17 35	7 85	15 48	24 55	10 42	24 67
Ruokinta	39 81	24 50	29 35	24 39	31 56	25 56	21 95	31 42	30 34	33 70	31 27
Vaatetus ja kalusto	11 08	6 45	9 83	9 56	13 90	9 54	10 28	12 14	7 61	4 22	9 91
Muut menot	10 40	5 —	4 32	3 24	5 55	9 49	3 59	4 24	5 46	4 37	5 98
Yhteensä	186 96	140 50	136 02	114 79	210 81	142 06	91 75	136 88	130 51	78 36	147 21

Ottamalla huomioon maatalouskirjanpidon osoittaman tuoton alenevat oppilaiden päiväkustannukset Toivolassa 133: 80 mk:aan, Ryttylässä 210: 01 mk:aan ja Toivoniemellä 139: 99 mk:aan.

Hintatason jatkuneesta noususta ja erinäisistä muistakin syistä johtuen kohosivat lastenhoitokustannukset edelliseen vuoteen verrattuna kaikissa laitoksissa yhteensä keskim. 34: 08 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan v:n 1946 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 1 342 700 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 245 020 mk; *Yhdistys koteja kodittomille lapsille* Haagassa ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 31 320 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto* lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpitämiseksi 68 580 mk sekä saman liiton Helsingin osasto yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten ylläpitämänsä Sophie Mannerheimin kodin tukemiseksi 76 950 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* lastenkotiensa avustamiseksi 297 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* ylläpitämiensä Korson poikakodin, Kilon tyttökodin ja Pasilan lastenhuoltolan avustamiseksi 74 250 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksien jakamisessa ja lastenhuoltoasemien ylläpitoa varten 392 040 mk; *Pelastusarmeija* ylläpitämiensä lastenkotien ja lastenseimien tukemiseksi 29 290 mk; *Helsingin Ensi Koti* 101 250 mk sekä *Kalliolan työkeskus* 27 000 mk.

Näiden avustuksien lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 532 600 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 47 500 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirikistystoimintaa varten 12 000 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 30 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 30 000 mk; *Sairaanhoidajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa avustamiseksi 15 000 mk; *Kalliolan kannatusyhdistys* poika- ja tyttökerhotyön avustamiseksi 30 000 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 5 600 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtolan tukemiseksi 50 000 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* 10 000 mk; *Helsingin nuorisotyötoimikunta* 70 000 mk; *Vallilan sosialidemokraattinen nuoriso-osasto* 7 500 mk; *Helsingin kristillisen työväen nuoriso-osasto* 2 500 mk; *Helsingin sosialidemokraattisen nuorison aluetoimikunta* 10 000 mk; *Vallilan nuoret Kotkat* 10 000 mk; *Helsingin nuoret Kotkat* 7 500 mk; *Suomen demokratian pioneerien liitto* 40 000 mk; *Parasta lapsille yhdistys* 37 500 mk; *Suomen naisten demokraattinen liitto* 40 000 mk; *Käpylän nuoret Kotkat* 7 500 mk; *Lomakodin kannatusyhdistys* 40 000 mk; *Tapanilan sosialidemokraattinen työläisnuoriso-osasto* 7 500 mk; *Tapanilan sosialidemokraattisten lasten raittiusosasto* 7 500 mk; *Suomen demokraattisen nuorisoliiton Uudenmaan piirijärjestö* 10 000 mk ja *Mannerheim-liiton* Malmin osasto 5 000 mk.

Näiden lisäksi myönsi kaupunginvaltuusto kertomusvuoden kuluessa *Helsingin lastenruokintakomitealle* yhteensä 1 022 184 mk pääasiallisesti lahjoitusvaroilla järjestetyn lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat joulukuun 31 p:nä 1946 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 664: —	10 089: 35
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	9 443: —	2 788: 15
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	60 060: —	11 589: 65

	Pääoma mk	Korot mk
M. Kotschakin lastenvaaketusrahasto	53 229: —	15 413: 60
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	52 204: 65	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	12 080: —	5 607: 05
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 697: —	9 606: 70
Yhteensä	247 377: 65	55 094: 50

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääomaa oli kertomusvuoden lopussa jäljellä 2 104 695 mk. Tämän rahaston korkovaroilla tarkoittivat lahjoittajat ylläpidettäväksi Kotkankadun talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville lapsille, mihin ne eivät varsinkaan viime vuosina ole riittäneet siitäkään huolimatta, että lautakunta on suorittanut tähän lastenkotiin sijoittamistaan lapsista tavanomaiset kuukausimaksut.

Hyvösen lastenkodin ja sen hoidokeille Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla ylläpidettävän Hyvölä nimisen kesäkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenus, varatuomari M. Mustakallio, toimistovirkailija Y. Aittokoski ja professori A. Ylppö.

Lastenkodin johtajana oli neiti I. Siirala, joka toimi myöskin johtokunnan sihteerinä. Lääkärinä toimi tohtori H. Huhtikangas. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, 2 keittäjää, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kaikkiaan 40, joista poikia 22 ja tyttöjä 15. Edellisestä vuodesta oli jäljellä 32 lasta ja vuoden aikana otettiin kotiin 8 uutta lasta. Kodista muutti pois 9 lasta ja 31 jäi kodin hoitoon vuodeksi 1947. Lasten ikä vaihteli 1 vuodesta 17 vuoteen. Huoltopäiviä oli kaikkiaan 12 040. Lasten terveydentila oli koko kertomusvuoden aikana tyydyttävä, ainoastaan 1 nivelreumatismi- ja 12 influensatapausta sattui.

Lastenkodin menot v. 1946 olivat seuraavat:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Lasta ja päi- vää kohden, mk
Palkat	640 580	671 822	55: 80
Talous	313 900	413 498	34: 34
Vaatus	69 500	94 932	7: 89
Kalusto	20 000	12 988	1: 08
Lämpö ja valo	90 000	69 129	5: 74
Pesu	11 200	10 133	—: 84
Vuokra	60 000	60 000	4: 98
Kulungit	100 000	106 241	8: 83
Yhteensä	1 305 180	1 438 743	119: 50

Tuloja oli kaikkiaan 1 439 996 mk, josta säästöä edellisestä vuodesta 1 213 mk, lasten elatusmaksuja 424 577 mk, lasten ansioita 20 613 mk, täysihoitomaksuja kodille 39 600 mk, henkilökunnan suorittamia luontoisetujen korvauksia 148 403 mk, säätiön varoja ¹⁾ 805 000 mk ja korkotuloja 590 mk. Säästöön jäi v:teen 1947 1 253 mk.

¹⁾ Tähän sisältyy arvioitu vuokra 60 000 mk.